

Εισαγωγή

Σκοπός του Τεστ Ανάγνωσης (Τεστ-Α) είναι η σφαιρική αξιολόγηση της αναγνωστικής ικανότητας μαθητών/-τριών* δημοτικού και γυμνασίου (Γ' δημοτικού έως Γ' γυμνασίου) και η ανίχνευση εκείνων που αντιμετωπίζουν σοβαρές αναγνωστικές δυσκολίες κατά τη φοίτησή τους στις τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Το Τεστ Ανάγνωσης είναι μια δέσμη από δοκιμασίες που εξετάζουν την αποκωδικοποίηση, την ευχέρεια ανάγνωσης και την αναγνωστική κατανόηση. Επίσης, περιλαμβάνει ασκήσεις μορφολογίας και σύνταξης που σχετίζονται με την ικανότητα της ανάγνωσης. Ειδικότερα, η ικανότητα αποκωδικοποίησης και αναγνωστικής ευχέρειας αξιολογείται στις τέσσερις πρώτες ασκήσεις του τεστ μέσω πραγματικών (με νόημα) ή άσημων λέξεων (χωρίς νόημα) και ενός κειμένου. Ο χειρισμός της γλώσσας με βάση τους κανόνες μορφολογίας και σύνταξης εξετάζεται στις τέσσερις επόμενες ασκήσεις (Ασκήσεις 5-8) μέσω της συμπλήρωσης ή του σχηματισμού προτάσεων. Τέλος, η αξιολόγηση της αναγνωστικής κατανόησης πραγματοποιείται με την ένατη και τη δέκατη άσκηση που περιλαμβάνει τρία κείμενα, το καθένα από τα οποία συνοδεύεται από επτά ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών.

Συνθήκες Χορήγησης του Τεστ-Α

Ο αξιολογητής/τρια* που θα χορηγήσει και θα βαθμολογήσει το Τεστ-Α θα πρέπει να έχει εκπαιδευτεί στη χορήγησή του ή να έχει ανάλογη εμπειρία αξιολόγησης μαθητών στην ανάγνωση, έτσι ώστε να κατανοεί τους κανόνες της χορήγησης και βαθμολόγησης του τεστ αλλά και τον τρόπο αξιολόγησης της ανάγνωσης.

Για να γίνει αξιόπιστη χορήγηση του τεστ, η αξιολογήτρια θα πρέπει να τηρεί τις παρακάτω συνθήκες:

- α) Να γνωρίζει καλά τις συνθήκες χορήγησης του Τεστ-Α, τις οδηγίες χορήγησης και βαθμολόγησής του καθώς και τον τρόπο χειρισμού και ερμηνείας των αποτελεσμάτων.

* Για την αποφυγή των διπλών τύπων αξιολογητή/τρια και μαθητή/τρια που ενδεχομένως να είναι κουραστική, στο κείμενο οι λέξεις «αξιολογήτρια» και «μαθητής» θα αναφέρονται και στα δύο γένη.

- β) Να χορηγεί το τεστ σε περιβάλλον ελεύθερο από περισπασμούς, καλά αεριζόμενο, καλά φωτιζόμενο, ήσυχο, απομονωμένο και άνετο. Έχει ιδιαίτερη σημασία να μην υπάρχει θόρυβος τόσο για τη συγκέντρωση του μαθητή όσο και για την παρατήρηση της αναγνωστικής επίδοσης του μαθητή από την αξιολογήτρια.
- γ) Να δημιουργεί φιλική ατμόσφαιρα με το μαθητή συζητώντας μαζί του για τους στόχους του τεστ και προσεγγίζοντας τις συναντήσεις για τη χορήγησή του σαν μια ευχάριστη δραστηριότητα.
- δ) Να διευκολύνει το μαθητή κατά τη χορήγηση του τεστ με το να κάθεται ακριβώς απέναντι του, ώστε να γυρίζει τις καρτέλες στην αλλαγή κάθε δοκιμασίας (ή όπου απαιτείται). Επίσης, να βρίσκεται το τεστ σε σημείο κατάλληλο για ανάγνωση (όχι πολύ κοντά ή μακριά από τη θέση του μαθητή) και εξίσου κοντά στην αξιολογήτρια ώστε να είναι σε θέση να διαβάσει τις οδηγίες που αναγράφονται πίσω από τις καρτέλες που αντιστοιχούν στις ασκήσεις που δίνονται στο μαθητή.
- ε) Να είναι ευαίσθητη στα σημάδια κόπωσης του μαθητή και να διακόπτει τη χορήγηση του τεστ, σε περίπτωση που ο μαθητής χάσει το ενδιαφέρον του.
- στ) Να προτρέπει και να ενθαρρύνει το μαθητή συστηματικά, χωρίς όμως να παρεκκλίνει από τους κανόνες του τεστ. Οι παρατηρήσεις δεν πρέπει να συνδέονται κατά κανένα τρόπο με την ορθότητα της απάντησης. Για παράδειγμα, εκφράσεις όπως «εντάξει», «ωραία», δεν φανερώνουν αν ο μαθητής έχει απαντήσει σωστά ή λάθος, αλλά αποτελούν ενθαρρυντικά σχόλια.
- ζ) Να έχει πάντα μαζί της το τεστ, το φυλλάδιο εξέτασης, τον οδηγό εξέτασης και ένα χρονόμετρο.
- η) Να ελέγχει αν όλες οι συνθήκες ικανοποιούνται ώστε να μη χρειαστεί επανάληψη της αξιολόγησης στο μαθητή.

Χορήγηση

Πριν από τη χορήγηση, η αξιολογήτρια συμπληρώνει στο εξώφυλλο του φυλλαδίου εξέτασης:

- α) τα στοιχεία του μαθητή όπως το όνομα, το φύλο, τη μητρική γλώσσα, την τάξη φοίτησης, το σχολείο και την περιοχή, και
- β) το όνομά της και την/τις ημερομηνία/ες αξιολόγησης.

Στην έναρξη της εξέτασης, η αξιολογήτρια εξηγεί στο μαθητή με απλά λόγια τη διαδικασία που θα ακολουθήσει και ότι η επίδοσή του δεν θα αποτελέσει κριτήριο για τη σχολική βαθμολόγηση σε κάποιο μάθημα, παρόλο που ίσως κάποιες από τις δοκιμασίες να του θυμίζουν αυτές του σχολείου. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να δημιουργήσει ένα φιλικό κλίμα για το μαθητή απαλλαγμένο από άγχος για την επίδοσή του.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι ασκήσεις μία-μία σε ειδικές καρτέλες του εργαλείου. Η αξιολογήτρια διαβάζει την εκφώνηση κάθε άσκησης και δίνει παραδείγματα όπου κρίνεται απαραίτητο (βλ. Άσκηση 3). Δεν επιτρέπεται καμία βοήθεια από την πλευρά της αξιολογήτριας κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της δοκιμασίας από το μαθητή. Η χορήγηση του Τεστ-Α ξεκινά από την πρώτη πρόταση της κάθε άσκησης ανεξάρτητα από την ηλικία του μαθητή. Ο μαθητής διαβάζει και απαντά στις υποδοκιμασίες **προφορικά**. Σε καμία άσκηση δε χρησιμοποιείται μολύβι/στυλό. Τέλος, η αξιολογήτρια βαθμολογεί σύμφωνα με τις οδηγίες κάθε άσκησης. Η αξιολογήτρια σημειώνει τις απαντήσεις στο ειδικό φυλλάδιο εξέτασης. Τα παραδείγματα **δεν** βαθμολογούνται και **μόνο** οι εναλλακτικές απαντήσεις που προτείνονται στο φυλλάδιο εξέτασης βαθμολογούνται ως σωστές. Για όλες τις ασκήσεις του Τεστ-Α οι σωστές απαντήσεις παρουσιάζονται στο φυλλάδιο εξέτασης με **έντονα γράμματα**.

Αν διαπιστωθεί πως ο μαθητής παρουσιάζει προβλήματα στην ομιλία, η αξιολογήτρια βαθμολογεί κανονικά τις ασκήσεις αλλά τα συγκεκριμένα σημεία δυσκολίας δεν θα πρέπει να καταγράφονται ως λάθη αποκωδικοποίησης. Επίσης, η πρόσθεση του τελικού **v** κατά την αποκωδικοποίηση των κειμένων στις ασκήσεις 4 έως 10 δε θα πρέπει να θεωρούνται ως λάθη αποκωδικοποίησης. Τέλος, η ανάγνωση με τοπική προφορά δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως λάθος αποκωδικοποίησης.

Για κάθε άσκηση, στις σελίδες που βλέπει ο μαθητής, παρουσιάζονται η εκφώνηση, η δεξιότητα που αξιολογείται, η διαδικασία χορήγησης, η αναμονή απάντησης (σε κάποιες ασκήσεις), η ύπαρξη ή όχι παραδείγματος, ο κανόνας διακοπής και το υλικό (όπου απαιτείται). Στην σελίδα που βλέπει η αξιολογήτρια, στην **εκφώνηση** περιγράφεται ο τρόπος εισαγωγής της άσκησης από την αξιολογήτρια και ο σκοπός της άσκησης (**αξιολόγηση δεξιότητας**), ενώ τα υπόλοιπα σημεία αφορούν στη διαδικασία χορή-

γησης. Η αναμονή απάντησης αναφέρεται στην περίπτωση που ο μαθητής καθυστερεί να διαβάσει μια από τις δοκιμασίες. Ο χρόνος που αναγράφεται στην εισαγωγή της δοκιμασίας αποτελεί το ανώτατο όριο αναμονής. Στο παράδειγμα αναφέρεται αν υπάρχει ή όχι ενδεικτικό υπόδειγμα για την προετοιμασία του μαθητή και ποια πρόταση/λέξη είναι. Καθώς το Τεστ-Α αποτελείται από δοκιμασίες διαβαθμισμένης δυσκολίας οι μαθητές των μικρότερων τάξεων δεν μπορούν πάντα να ολοκληρώσουν μια άσκηση. Στην περίπτωση αυτή ισχύει ο κανόνας διακοπής, ο οποίος αποσκοπεί στη μείωση του χρόνου χορήγησης και στην αποφυγή της άσκοπης κόπωσης του μαθητή. Ο κανόνας διακοπής ισχύει μόνο για τις ασκήσεις του Τεστ-Α και όχι για τη συνολική χορήγηση. Για να προκύψει αποτέλεσμα που μπορεί να ερμηνευτεί, η αξιολογήτρια θα πρέπει να χορηγήσει όλες τις δοκιμασίες του τεστ. Επίσης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τηρούνται οι κανόνες διακοπής καθώς σε περίπτωση λάθους μπορεί να αλλοιωθεί το τελικό αποτέλεσμα. Στην Άσκηση 4 χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί και επιπλέον υλικό (χρονόμετρο) για τη σωστή χορήγηση του τεστ.

Το σύμβολο ►► που εμφανίζεται στο φυλλάδιο εξέτασης της αξιολογήτριας υποδηλώνει την αλλαγή σελίδας στις καρτέλες του εργαλείου. Η αξιολογήτρια είναι υπεύθυνη για την εναλλαγή των σελίδων. Στις μεγαλύτερες τάξεις βέβαια, αν ο μαθητής το επιθυμεί, μπορεί να αλλάζει μόνος του τις σελίδες καθώς η πιθανότητα υπερπήδησης των ασκήσεων μειώνεται. Το σύμβολο ↓ υποδηλώνει τη φορά που πρέπει να ακολουθήσει ο μαθητής κατά την εκτέλεση της κάθε δοκιμασίας, ενώ το σύμβολο Ⓢ στην Άσκηση 4 υποδηλώνει την υποχρεωτική χρήση χρονομέτρου.

Η αξιολογήτρια δεν επιτρέπεται να διαβάσει καμία από τις δοκιμασίες του τεστ, παρά μόνο τις εκφωνήσεις των ερωτήσεων και τις εναλλακτικές απαντήσεις στην Άσκηση 10. Όπου κρίνεται απαραίτητο, όπως στην αναμονή απάντησης, η αξιολογήτρια πρέπει να δείξει τη λέξη-σημείο επανεκκίνησης χωρίς να την προφέρει.

Δεν υπάρχει κανένας χρονικός περιορισμός για την ολοκληρωμένη χορήγηση του Τεστ-Α. Παρόλα αυτά η χορήγηση μπορεί να ολοκληρωθεί μέσα σε περίπου 30 λεπτά, ανάλογα με την αναγνωστική ικανότητα του μαθητή και την ηλικία του. Παρόλο που είναι καλύτερο η χορήγηση να ολοκληρώνεται σε μια συνάντηση, μερικές φορές μπορεί να απαιτηθούν περισσότερες (π.χ. σε πε-

ρίπτωση που ο μαθητής δε συνεργάζεται ή παρουσιάζει σημάδια κόπωσης). Σε περίπτωση που η χορήγηση ολοκληρωθεί σε δεύτερη συνάντηση, η αξιολογήτρια πρέπει να συμπληρώσει την ημερομηνία της δεύτερης αξιολόγησης στην πρώτη σελίδα του φυλλαδίου εξέτασής και να συνεχίσει τη χορήγηση από το σημείο παύσης της πρώτης αξιολόγησης.

Βαθμολόγηση

Για τη βαθμολόγηση του μαθητή και την αξιολόγηση της αναγνωστικής του επίδοσης, η αξιολογήτρια ακολουθεί ορισμένα απλά βήματα που περιγράφονται στη συνέχεια.

Στη διάρκεια της εξέτασης, η αξιολογήτρια βαθμολογεί με ένα (1) κάθε σωστή απάντηση και με μηδέν (0), κάθε λάθος. Μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης, η αξιολογήτρια:

1. Υπολογίζει τη συνολική επίδοση του μαθητή σε κάθε άσκηση και τη γράφει στο κουτάκι με την ένδειξη «ΣΥΝΟΛΟ ΣΩΣΤΩΝ» στο τέλος κάθε άσκησης.
2. Μεταφέρει τις τιμές από το «ΣΥΝΟΛΟ ΣΩΣΤΩΝ» της κάθε άσκησης στο αντίστοιχο κουτάκι του πίνακα **Αναλυτική Επίδοση** στη δεύτερη σελίδα του φυλλαδίου εξέτασης.
3. Υπολογίζει το άθροισμα των επιδόσεων του μαθητή για κάθε μια από τις 4 δοκιμασίες (Αποκωδικοποίηση, Ευχέρεια, Μορφολογία – Σύνταξη, Κατανόηση) και γράφει τις τιμές στις αντίστοιχες θέσεις με την ένδειξη «Σύνολο Πραγματικών Τιμών» στον πίνακα **Αναλυτική Επίδοση**. Για την πρώτη δοκιμασία (Αποκωδικοποίηση) υπολογίζει το σύνολο της επίδοσης με την πρόσθεση των τιμών για τις Ασκήσεις 1, 2 και 3. Για τη δεύτερη δοκιμασία μεταφέρει το αποτέλεσμα της Άσκησης 4 στο κουτάκι με την ένδειξη «Σύνολο Πραγματικών Τιμών» που ανήκει στην ίδια στήλη. Για την τρίτη δοκιμασία (Μορφολογία – Σύνταξη) η αξιολογήτρια προσθέτει τις σωστές απαντήσεις από τις Ασκήσεις 5, 6, 7 και 8. Τέλος, για την τέταρτη δοκιμασία (Κατανόηση) η αξιολογήτρια προσθέτει τις ορθές απαντήσεις από τις Ασκήσεις 9 και 10 και μεταφέρει το αποτέλεσμα στο αντίστοιχο κουτάκι με την ένδειξη «Σύνολο Πραγματικών Τιμών».
4. Βρίσκει στο Παράρτημα I του Οδηγού Εξέτασης τον κατάλ-

ληλο, για την τάξη και το φύλο του μαθητή, Πίνακα Τυπικών Βαθμών Επίδοσης και εντοπίζει την ποσοστιαία τιμή (εκατοστημόριο–ΕΚ) στην οποία αντιστοιχεί η πραγματική τιμή που έχει βρει για κάθε δοκιμασία. Γράφει τις τιμές στις αντίστοιχες θέσεις ΕΚ στη δεύτερη σελίδα του φυλλαδίου εξέτασης.

5. Βρίσκει από τον Πίνακα Ισοδυναμιών Τάξης για κάθε Δοκιμασία του Τεστ–Α ανά Φύλο (Παράρτημα II στον Οδηγό Εξέτασης) την τάξη στην οποία αντιστοιχεί η επίδοση του μαθητή σε κάθε δοκιμασία (με τη χρήση του ΕΚ) και γράφει τα αποτελέσματα της ισοδύναμης τάξης στα αντίστοιχα κουτάκια της γραμμής με την ένδειξη «**Ισοδύναμη Τάξη**». Εάν η αξιολογήτρια επιθυμεί να δει σε γραφική παράσταση την ισοδυναμία τάξης για τα μαθητή, μπορεί να χρησιμοποιήσει τις Παραστάσεις Ισοδυναμιών Τάξης (Παράρτημα IV).
6. Υπολογίζει το Μέσο Όρο των ΕΚ που έχει βρει για κάθε Δοκιμασία και τον γράφει στο κουτάκι με την ένδειξη «**Μέσο ΕΚ**» (Μέσο εκατοστημόριο) στον πίνακα **Συνολική Επίδοση** στην πρώτη σελίδα του φυλλαδίου εξέτασης.
7. Βρίσκει στον πίνακα τιμών Δείκτη Τεστ–Α στο Παράρτημα III στον Οδηγό Εξέτασης την τιμή που αντιστοιχεί στον «Μέσο ΕΚ» και τη γράφει στο κουτάκι με την ένδειξη «**Δείκτης Τεστ–Α**» στην πρώτη σελίδα του φυλλαδίου εξέτασης.
8. Για τη γραφική αναπαράσταση των αποτελεσμάτων σε κάθε δοκιμασία η αξιολογήτρια σημειώνει στην πρώτη σελίδα στο πεδίο με την ένδειξη «**Εικόνα Μαθητή**» τις τιμές ΕΚ από τον Πίνακα Αναλυτική Επίδοση.

Με την ολοκλήρωση των παραπάνω βημάτων, η αξιολογήτρια έχει υπολογίσει τη συνολική αναγνωστική επίδοση και θέση του μαθητή σε σχέση με το μέσο όρο των μαθητών της ίδιας τάξης και φύλου.

Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από το Τεστ–Α, προϋποθέτει την κατανόηση του περιεχομένου και της σημασίας όλων των δεικτών που υπολογίζονται κατά τη βαθμολόγηση της αναγνωστικής επίδοσης του μαθητή. Γι' αυτό το λόγο, παρακάτω εξηγείται το περιεχόμενο για τις πραγματικές τιμές, τους τυπικούς βαθμούς (που στην περίπτωση του Τεστ–Α,

δίνονται σε εκατοστημόρια), τις τιμές ισοδυναμίας τάξης και το Δείκτη Τεστ-Α.

Οι πραγματικές τιμές είναι το τελικό αποτέλεσμα που μπορεί να έχει ένας μαθητής ύστερα από την ολοκλήρωση του τεστ για κάθε δοκιμασία (Αποκωδικοποίηση, Ευχέρεια, Μορφολογία-Σύνταξη, Κατανόηση). Οι πραγματικές τιμές προκύπτουν αθροίζοντας τα σύνολα των σωστών απαντήσεων σε όλες τις ασκήσεις που αντιστοιχούν σε κάθε δοκιμασία, αλλά δεν μπορούν να ερμηνευτούν αν δεν μετατραπούν σε τυπικούς βαθμούς.

Οι τυπικοί βαθμοί που χρησιμοποιούνται στο Τεστ-Α είναι οι ποσοστιαίες τιμές (εκατοστημόρια-ΕΚ). Τα εκατοστημόρια (ΕΚ) εκφράζουν τη θέση του μαθητή σε σχέση με τους άλλους μαθητές σε ποσοστά (%). Έτσι για παράδειγμα, όταν ένας μαθητής βρίσκεται στο εκατοστημόριο 60, τότε σημαίνει ότι αυτός έχει καλύτερη επίδοση από το 60% των μαθητών τις ίδιες τάξης και του ίδιου φύλου. Η χρήση του εκατοστημορίου, είναι ο μόνος ασφαλής τρόπος για να αξιολογηθεί η επίδοση του μαθητή σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές της ίδιας τάξης και φύλου. Υπενθυμίζεται ότι στο Τεστ-Α, τα εκατοστημόρια υπολογίζονται ξεχωριστά για κάθε μία από τις τέσσερις δοκιμασίες. Τέλος, με βάση τα εκατοστημόρια, μπορούμε να αναπαραστήσουμε γραφικά την εικόνα της αναγνωστικής επίδοσης κάθε μαθητή.

Οι τιμές ισοδυναμίας τάξης εκφράζουν τη θέση του μαθητή ανάλογα με το μέσο όρο κάθε τάξης. Έτσι, για παράδειγμα ένας μαθητής με επίδοση 103 στην αποκωδικοποίηση, αποδίδει σύμφωνα με το μέσο όρο ενός μαθητή 7ης τάξης (δηλαδή Α΄ γυμνασίου). Αν αυτός ο μαθητής είναι μεγαλύτερος ή μικρότερος σε τάξη, τότε αξιολογείται η απόκλιση αυτή ανάλογα. Η τιμή ισοδυναμίας τάξης προκύπτει εφαρμόζοντας μια λογαριθμική προβλεπτική εξίσωση μοντελοποιώντας τους μέσους όρους κάθε τάξης και υπολογίστηκε ξεχωριστά για αγόρια και κορίτσια. Η προβλεπτική αυτή εξίσωση ομογενοποιεί τα δεδομένα προκειμένου να μοντελοποιήσει τον ασυμπτωτικό χαρακτήρα των άκρων (ο ασυμπτωτικός χαρακτήρας εκφράζεται από το γεγονός ότι σε πολύ μικρές ή πολύ μεγάλες τάξεις η αύξηση της αναγνωστικής ικανότητας δεν είναι γραμμική). Η πρακτική αυτή της ομογενοποίησης των δεδομένων (smoothing) χρησιμοποιείται στα περισσότερα τεστ ανάγνωσης (Wiederholt & Bryant, 2001). Η τιμή ισοδυναμίας τάξης, αν και είναι ένας εύκολα κατανοητός και συμπαθής στους εκπαιδευτικούς δείκτης, έχει αμ-

φισβητηθεί και έχει δεχθεί σημαντικές κριτικές. Για το λόγο αυτό, πρέπει να ερμηνεύεται με εξαιρετική προσοχή και σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες τιμές που προκύπτουν από το Τεστ-Α.

Τέλος, ο Δείκτης Τεστ-Α υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τους τυπικούς βαθμούς από όλες τις ασκήσεις του τεστ και εκφράζει τη θέση του μαθητή σε σχέση με τους άλλους μαθητές σε ποσοστιαίες τιμές. Αρχικά, υπολογίστηκε η μέση ποσοστιαία τιμή συνυπολογίζοντας όλες τις ασκήσεις και στη συνέχεια η τιμή αυτή αξιολογήθηκε με βάση τους τυπικούς βαθμούς του τεστ. Ο δείκτης λοιπόν αυτός εκφράζει την ποσοστιαία θέση του μαθητή στην αναγνωστική ικανότητα, συνολικά. Έτσι για παράδειγμα, όταν ένας μαθητής έχει Δείκτη Τεστ-Α 0,690, αυτό σημαίνει ότι η επίδοσή του είναι ανώτερη από την επίδοση του 69% των μαθητών της ίδια τάξης και φύλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Wiederholt, J. L. & Bryant, B. R. (2001). *Gray Oral Reading Test – Fourth Edition*. Austin, Texas: Pro-ed.